

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาบริการห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้บริการ และศึกษาอุปสรรคต่อการใช้บริการ ซึ่งห้องสมุดพร้อมปัญญาเป็นห้องสมุดตั้งอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานและมีวัตถุประสงค์การก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รองรับการศึกษาภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่พักผ่อน ผ่อนคลายความตึงเครียด และรับข่าวสาร สถานการณ์บ้านเมือง นับได้ว่าห้องสมุดพร้อมปัญญาเป็นสวัสดิการทางการศึกษาค้นคว้าของผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นที่มาเพื่อให้ผู้ศึกษา มีความสนใจในการบริการห้องสมุดพร้อมปัญญา โดยผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลจากผู้ใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอธัญบุรี จำนวน 167 ชุด ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS /PC สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ ค่า t-test และ ค่า F-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา มีดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญา

ผู้ให้บริการทั้งหมดเป็นเพศชาย เนื่องจากเรือนจำอำเภอธัญบุรีมีผู้ต้องขังชายมากกว่าผู้ต้องขังหญิง การบริหารจัดการห้องสมุดพร้อมปัญญาของเรือนจำอำเภอธัญบุรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสะดวกต่อการควบคุมจึงให้แต่ผู้ต้องขังชายใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญา สำหรับผู้ต้องขังหญิงสามารถใช้บริการจากห้องสมุดพร้อมปัญญาได้ โดยการให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่และห้องสมุดสาขา ดังนั้นผู้ให้บริการร้อยละ 55.1 อายุระหว่าง 21-30 ปี รองลงมาร้อยละ 28.1 อายุระหว่าง 31-40 ปี

การศึกษาของผู้ใช้บริการ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จบการศึกษาระดับชั้น ประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมาจบการศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 26.3 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.0

อาชีพก่อนต้องโทษ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพลูกจ้าง/บริษัท/ห้างร้าน เอกชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 26.9 และมีอาชีพ เกษตรกรรม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.6

มีความถี่ในการเข้าใช้บริการ 5-6 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.1 รองลงมา มีความถี่ในการเข้าใช้บริการ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 36.5 และมีความถี่ในการเข้าใช้ บริการ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.4

เหตุในการใช้บริการห้องสมุด จัดเรียงลำดับของเหตุผลการใช้บริการ ได้พักผ่อนและ ผ่อนคลายความตึงเครียด มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมาได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เกี่ยวกับการศึกษาต่อสายสามัญ คิดเป็นร้อยละ 23.4 และได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การศึกษาสายวิชาชีพ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.8

หนังสือที่ใช้บริการบ่อยครั้ง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้บริการหนังสือ เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมาหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดี นิยาย คิดเป็นร้อยละ 15.6 และหนังสือเกี่ยวกับศิลปะ วิจิตรศิลป์ มัณฑนศิลป์ น้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 11.4

ทรัพยากรสารสนเทศประเภทที่ใช้บริการบ่อยครั้ง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือพิมพ์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมานิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 23.4 และพจนานุกรม-สารานุกรม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.6

2. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอรัญญ์

ความพึงพอใจ ในการใช้บริการของห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอรัญญ์ โดย แบ่งการบริการออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารงานห้องสมุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านงานเทคนิคห้องสมุด ด้านการบริการ และกิจกรรมห้องสมุด ด้านบุคลากรห้องสมุด และด้าน อาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์ จากการศึกษาปรากฏผล

- ด้านการบริหารงานห้องสมุด

การบริหารจัดการห้องสมุดพร้อมปัญญาได้ดำเนินการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน การให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนเองของ

ผู้ให้บริการ ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานห้องสมุดพร้อมปัญญาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอธัญบุรี ผู้ให้บริการเรือนจำอำเภอธัญบุรี มีความพึงพอใจ ด้านการบริหารงานห้องสมุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.467 แสดงว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก

โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดตั้งห้องสมุดพร้อมปัญญา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งห้องสมุดพร้อมปัญญา ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 53.3 และรองลงมา คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.7 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.467 แสดงว่า ผู้ให้บริการเกิดความพึงพอใจต่อการได้ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด

- ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีเนื้อหาสาระมีคุณค่า ประโยชน์และความเหมาะสมต่อการให้บริการส่งเสริมและพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้ยังไม่มีลักษณะยั่วยุ จิตใจให้กำเริบ ก่อให้เกิด ความประทุติในทางชั่วร้าย ผิดศีลธรรม หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของเรือนจำ

ผู้ให้บริการเรือนจำอำเภอธัญบุรี มีความพึงพอใจ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.042 แสดงว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากการจัดตั้งเป็นห้องสมุดพร้อมปัญญาจะต้องผ่านกระบวนการวัดองค์ประกอบมาตรฐานของห้องสมุด โดยกรมราชทัณฑ์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่ทรงคุณวุฒิทางด้านงานห้องสมุดและบรรณารักษ์โดยตรง

- ด้านงานเทคนิคห้องสมุด

ห้องสมุดมีการจัดหาและจัดทำทะเบียนทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อสะดวก รวดเร็วต่อการให้บริการ มีการเตรียมตัวเล่ม การซ่อม การบำรุงรักษาหนังสือ และสื่อต่างๆ ให้อยู่ในสภาพพร้อมให้บริการเสมอ ห้องสมุดมีการจัดทำเครื่องมือช่วยค้นในรูปฐานข้อมูล บัตรรายการหรือควบคู่กันทั้งสองระบบ เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถค้นหาและเข้าถึงสารสนเทศได้ดี

ผู้ให้บริการเรือนจำอำเภอธัญบุรี มีความพึงพอใจ ด้านงานเทคนิคห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.635 แสดงว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก

- ด้านบริการและกิจกรรมห้องสมุด

ห้องสมุดจัดให้มีบริการและกิจกรรมต่างๆ แก่ผู้ให้บริการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และได้พัฒนาตนเอง การเปิดบริการอ่านหนังสือภายในห้องสมุดเป็นเวลาที่ยังพอต่อการให้บริการ ห้องสมุดสาขาหรือห้องสมุดเคลื่อนที่มีบริการเพียงพอ และทั่วถึงต่อการให้บริการ

นอกจากนี้ผู้ใช้บริการยังมีความพึงพอใจในระดับมากต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดประกวดเรียงความ บทกลอนตามโอกาสต่าง

ผู้ใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญา มีความพึงพอใจ ด้านบริการและกิจกรรมห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.254 แสดงว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาและเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้โดยสะดวก รวดเร็ว กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมา มีความพึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.48 แสดงว่า มีผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจกับบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาและเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้โดยสะดวก รวดเร็ว ในระดับมากที่สุด

- ด้านบุคลากรห้องสมุด

ห้องสมุดมีเจ้าหน้าที่และผู้ช่วยเหลืออย่างพอเพียง เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในงานห้องสมุด ผู้ช่วยเหลือบรรณารักษ์ เป็นผู้ที่มีความรู้ และประพฤติดี มีความรับผิดชอบ

ผู้ใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญา มีความพึงพอใจ ด้านบุคลากรห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.313 แสดงว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจากเกณฑ์มาตรฐานในการวัดองค์ประกอบของห้องสมุด บุคลากรนับว่าเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญมาก

- ด้านอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์

ห้องสมุดมีอาคาร สถานที่ ส่งเสริมบรรยากาศ การใช้บริการการเรียนรู้ และเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ มีอาคาร สถานที่ ที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีเสียงและกลิ่นรบกวน มีครุภัณฑ์จำเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินงานและการใช้บริการ เพียงพอและเหมาะสม

ผู้ใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญา มีความพึงพอใจ ด้านบุคลากรห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.415 แสดงว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3. ปัญหา อุปสรรคต่อการใช้บริการในห้องสมุดพร้อมปัญญา

ปัญหาและอุปสรรคต่อการใช้บริการ ที่มีผลต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการ ได้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ผู้ศึกษาจึงได้พิจารณาประเด็นต่อไปนี้

3.1 ระยะเวลาที่เปิดบริการ

ปัญหา อุปสรรค ต่อการให้บริการทางด้านระยะเวลาที่เปิดให้บริการนั้น เพียงพอต่อการเข้าใช้บริการ ผู้ใช้บริการได้เข้ารับบริการห้องสมุดพร้อมปัญญา คิดเป็นร้อยละ 46.1 ที่มีระดับปัญหาน้อย เนื่องจากห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอธัญบุรี เปิดให้บริการวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 8.30 -15.30 น. ซึ่งเวลาภายหลังจากนั้น ผู้ใช้บริการสามารถไปใช้ห้องสมุดเคลื่อนที่ หรือห้องสมุดสาขาได้เช่นกัน จึงไม่ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้บริการ

3.2 อาคาร สถานที่

ปัญหา อุปสรรค ต่ออาคาร สถานที่ นั้น เหมาะสมแก่การเข้าใช้บริการ จาก ผู้ใช้บริการได้เข้ารับบริการห้องสมุดพร้อมปัญญา คิดเป็นร้อยละ 59.3 ที่มีระดับปัญหาน้อย เนื่องจากห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอธัญบุรี อยู่ภายในสถานที่สะดวกต่อผู้ให้บริการในทุกแดน เพราะสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนกลาง คือส่วนด้านหน้าที่ติดกับสถานที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ในส่วนการศึกษา และส่วนการควบคุม จึงไม่ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าใช้บริการ

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกของการเข้าใช้บริการ

ปัญหา อุปสรรค ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกของการเข้าใช้บริการ ผู้ใช้บริการได้เข้ารับบริการห้องสมุดพร้อมปัญญา ภายในห้องสมุดมีความเงียบสงบสำหรับอ่านหนังสือและศึกษาค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 46.1 ที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด เนื่องจากห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอธัญบุรี มีสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาตรฐาน มีแสงสว่างเพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า มีความเงียบสงบ ไม่มีกลิ่น และสิ่งต่างที่ก่อให้เกิดการรบกวนในการอ่านหนังสือและศึกษาค้นคว้า

3.4 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการได้เข้ารับบริการห้องสมุดพร้อมปัญญา ภายในห้องสมุดมี บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ และผู้ช่วยเหลือ ที่คอยบริการให้ความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า มีความยิ้มแย้มแจ่มใส และก่อให้เกิดปัญหาในการใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 45.5 ในระดับน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง “แนวทางการพัฒนาบริการห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอ ัญบุรี” ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญา และทราบถึงปัญหา อุปสรรค ต่อการใช้บริการห้องสมุดพร้อมปัญญา ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาบริการห้องสมุดพร้อมปัญญาเรือนจำอำเภอ ัญบุรี ดังนี้

ด้านนโยบาย

1. การเข้าใช้บริการของผู้ต้องขัง มีความจำเป็นที่จะต้องแบ่งเวลาการใช้บริการโดยให้แต่ละแดนเข้าใช้บริการไม่พร้อมกันเพื่อป้องกันปริมาณจำนวนผู้ใช้บริการไม่ให้ล้นห้องสมุด และห้องสมุดสามารถให้บริการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและทั่วถึงผู้ใช้บริการ
2. ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อจัดหาจัดทรัพยากรสารสนเทศรองรับการศึกษาในการศึกษาหลายๆ ระดับ และมีสาขาวิชาที่หลากหลาย

ด้านการบริการห้องสมุดพร้อมปัญญา

1. ควรจัดหานิตยสาร สารคดี วารสารต่างๆ ที่ส่งเสริมการผ่อนคลายความตึงเครียดให้มากขึ้นเพราะมีการใช้บริการสูง
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการรักอ่านให้มากขึ้น เช่น จัดมุมหนังสือใหม่ เพื่อกระตุ้นให้มีบรรยากาศใหม่ในการเข้าใช้บริการ
3. เจ้าหน้าที่มีบริการที่ดียิ้มแย้มแจ่มใส และบริการรวดเร็ว พร้อมทั้งบำรุง ซ่อมแซมหนังสือให้พร้อมใช้เสมอ